

Inserati se sprejemajo in volja trlistopna vrsta:

8 kr., če so tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri vočkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Starom trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati volja:

Za celo leto . . . 10 gl. -- kr.
za pol leta . . . 5 " -- "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji volja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje volja 60 kr. več na leto.
Vredništvo je v Rožnih ulicah štov. 25.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto

Naša vnanja politika.

Andrassy je govoril pred poslanci delegacij, da bi branil svojo politiko. Njegov govor ni zadovoljil ne prijateljev, ne nasprotnikov njegovih.

Politične prijatelje je imel le vsled dovršene osvojitve, po njegovi najnovejši izjavi pa bo priznanje teh prijateljev zopet zgubil. Andrassy ni povedal nič novega, nič, kar bi človeka ogrelo; v tistej polovičarskej luči, v kateri se nam kaže njegova politika faktično, v tistej luči jo tudi predstavlja v svojem govoru. On hoče dokazovati, da mu ni bilo mogoče drugače ravnati in s svojega madjarskega stališča ima prav.

Drugačna pa se vidi reč nam Nemadjarom. Andrassy pravi, da Avstrija ne želi Bosne in Hercegovine obdržati, ob enem pa pravi, da nam je Bosna potrebna, ako hočemo obdržati Dalmacijo. Kje je tukaj logika? Andrassy pravi, da je Avstrija zmirom delala na to, da se Turčija ohrani, palahko mu turkoljubi očitajo, da je delal proti svojemu prepričanju, ker ni izstopil iz tricosarske zveze. Andrassy se hvali, koliko je storil na berlinskem kongresu za obranitev Turčije. Nam Slovanom se pa s takimi besedami ne bo prikupil.

Grof Hohenwart je v državnem zboru hvalil ali vsaj podpiral Andassyjevo politiko, ker si ni mogel misliti, da Andrassyju vojska v Bosni ne gre iz srca, ampak ker je sodil, da je Avstrija vendar enkrat vkrenila na pravo pot, kar je v tem vprašanju razbitje Turčije in bramba kristjanov. Tudi mi smo kaj enacega pričakovali. Zdaj pa vidimo, da Andrassy greko

solze toči po vbitih Turčinih, in bi rajše videl, ko bi se Avstrija za Turčijo v boj spustila. Po teh izjavah ga tudi Hohenwert ne bode mogel več pohvaliti.

Vendar ustavoverci še s temi Slovanom tako malo prijaznimi izjavami grofa Andrassyja niso zadovoljni, in mu že naprej grozijo, ker jim sploh cela osvojitve ni po godu. S tem pač kažejo, da so še slabši politiki od grofa Andrassyja.

Prav damo Andrassyju, če pravi, da je Srbija primerno še večje žrtve doprinašala, ko Avstrija, in da se tudi mi ne smemo pred žrtvami vstrašiti, kadar gre za velike reči. Pa kako se vjema s temi besedami, ako Andrassy pravi, da mi nečemo nobenih novih dežel pridobiti? Velike žrtve morajo vendar kak namen imeti, sicer so potrata. Avstrija mora ali vse pri miru pustiti, naj se razvije, kakor hoče, in taka politika bi bila vsaj dober kup; ali pa mora krepko poseči v iztočno vprašanje in od Bosne še naprej prodirati, da postane iztočno-balkanska velesila, oprta v prvi vrsti na Jugoslovane. Velike žrtve nositi in nobenega dobička od tega ne imeti, take politike ne razumemo. Vemo sicer, da bodo okoliščine Avstrijo prisilile, da bo morala Bosno obdržati. Pa s tem duhom, kakor se nam predstavlja iz ust Andrassyja in kakor ga v istini vidimo nadvladati pri upravi Bosne, postala bo Bosna za nas le nekaka težava in eno breme več. Naši dualisti se na noben način nečejo ločiti od svojega ljubljene dualizma, in ravno v dualistični okvir se ne dá spraviti nobena novo pridobljena dožela, tako da je Avstrija po dualizmu nezmožna postala, pomnožiti se. In kaj

bi se reklo o velesili, ki se kaže nesposobno pridobiti kako novo deželo?

Politika naših nasprotnikov, je ob kratkem ta: naj se ves svet podere, naj Avstrija pogine, le naše gospodstvo se ne sme nikdar omajati. Godile so se na vzhodu velike reči, pa naši nemški liberalci in Madjari mislijo, da vse to na Avstrijo ne sme in ne more prav nič vplivati, da bo pri nas zmirom vse pri starem ostalo.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 6. decembra.

Delegacija avstrijska hoče v poročilu o proračunu vnanjega ministerstva, katero je sestavil Schaup, grofu Andrassyju izreči nezaupnico. Reč bise bila imela obravnavati že 4. t. m., a grof Andrassy je predsednika prosil, da naj jo postavi še le na dnevni red včerajšnje seje. Ker se to ni zgodilo, sodimo da je med vstavovernimi poslanci najbrže nastala zopet needinost. D. Ztg. poroča, da se snuje neka srednja stranka, (Oppenheimer, Kübeck, Pirquet, Terlago, Kohanovski, Scharschmidt Langer), ki hoče posredovati med ministrom in Herbstom ter nasvetovati 20 milij. gl. za stroške bosenske vojske. Pa ta srednja stranka je sama za se preslaba, da bi kaj opravila, in bode zarad tega najbrže glasovala za vlado. To pričakuje celo „N. fr. Presse“, ktera piše, da bode vlada gotovo večino imela na svoji strani.

Ungersko ministerstvo je Tisza sestavil, ter ga predstavil že liberalnemu klubu. Če

Slovenci na Beneškem.

(Konec.)

Rezijansko narečje se pa ne loči od književne slovenščine samo po izgovarjanju besedi, temveč tudi po svojih lastnih oblikah in drugim Slovincem popolnoma neznanih besedah. Naj omenim na tem mestu samo, da bi Slovinci ne razumeli, če bi slišali reči, n. pr. mesto „tukaj“ „izde“ in mesto „tukaj le“ „izode“. Kdor želi pa še več pozvedeti o izgovarjanju rezijanskih besedi in o narečju sploh, naj pregleda knjigo, katero je izdal slavni ruski profesor Baudouin de Courteou, knjiga je ruski pisana in ima naslov: O fonetiki rezijanskoga jezika. V Varšavi 1876.

Priimki po Beneškem niso mnogovrstni. Med šempeterskimi Slovinci se nahajajo na vadno takošni priimki, kakoršna so imena vasi. Tako se kličejo v drenski občini skoraj vsi prebivalci ali Dreščak, Praprotnik, Krajnik, Trinko, Bernik, Trušnik, Brežan, ker prebivajo v vaseh Drenkija, Praponca, Kraj, Trink, Bernik, Trušno, Brezje ali Breg. V Miklošičevi „Kopitars Handschriften“ so pa našeta različna rezijanska imena.

Pa ker pišem od ondušnjih imen, povedati moram, da sedanja laška vlada je tem starim poštenim slovenskim imenom velik vzklet sovražnik. Vlada laška dela s poštenimi imeni vasi in krajov, ako se sme primeriti, kakor svinja z mehkom. Ona jih spreminja kakor se ji poljubi. V tem oziru se je v teh dvajsetih letih tamošnjim lepim slovenskim domačim imenom velika krivica storila, tako da bi se človek, ki je na tujem že dolgo let živel, čudil povrnivši se v domačo vas, čudil bi se in bi mislil, ali sem prišel prav, kor vidim na zidu, da je sedaj vasi drugači ime, kakor kdaj sem očetov dom zapustil. Tako n. pr. je Lahe v oči bodlo ime šempeterskega trga, ki se je glasilo San Pietro degli Slavi, zato so si s tem pomagali, da so ga spremenili v San Pietro al Natissone. Druge imena krajov in vasi pa, če neso dopadala pomelkuženemu laškemu grlu ali pa pokvarjenemu laškemu srcu, so popolnoma drugače in po svoje v protokole in na vogle zažrtali.

Pa ne samo na to se dela, da bi predružačili in potujčili samo imena, ampak nova vlada skrbi prav močno, da bi tudi ljudstvo

zamogla prištevati laškemu.

Temu pollaščenju se na Beneškem ne stavi skoraj nobenega jezca. Samo dubovščina oznanjuje po cerkvah v domačem jeziku božjo besedo. Pa roščina je po večem tudi z jezikom, ki se v cerkvi govori. Tam se dela še po večem pri oznanovanju božje besede, kakor se je drugod po Slovenskem godilo v štirinajstem in pa petnajstem stoletju in sploh pred Trubarjem. Duhovnik prestavlja sam, kakor se je tedaj pri nas godilo, iz latinskega sv. evangelij, kakor ve in zna. Potem se ve da mora njegovo govorjenje tudi tako biti, kakoršnega so mu je bilo mogoče naučiti. Deček, kterega so starši za šolo v Videm odmenili, nema, kakor pri nas prilžnosti se slovenščino učiti ne v šoli ne doma. Samo o počitnicah posluša doma svoj mili materni jezik, kterega pa kot samouk le redko kdo dovolj opili in ogladi. Dečki, ki so za „gospode“ odmenjeni, se šolajo skoraj vsi v videnskem nadškofovskem semenišču, dokler ne postanejo duhovniki. Res lepa prilžnost se jim ponudi iti med svoje ljudi in skrbeti za njih dušni pa tudi tolesni blagor. Pa če mora biti beseda vsakega evangeljskega

bode ta njegovemu programu pritrđil, se bode ministerstvo takoj vradno razglasilo in jutri predstavilo državnemu zboru.

Bosenska deputacija se ima danes sniditi v Zagrebu, kamor so nekteri pooblaščenci došli že pred nekterimi dnevi. Z ravno istim vlakom, kakor deputacija dojdejo tudi vojaki Leopoldovega polka, katerim hočejo Hrvatje napraviti sijajen sprejem. Jutri se deputacija iz Zagreba poda na Dunaj.

General Filipovič bil je že od mnogih mest izvoljen za častnega meščana. Tudi v praškem mestnem odboru se je sprejel ta predlog ter ob enem nasvetovalo, da naj se Filipovič pri svoji vrnitvi v Prag slovesno sprejme.

Vnanje države.

Ruski car se je povrnil v Petrograd, **nemški** cesar pa v Berlin, kjer bode zopet prevzel vladanje, katero je začasno opravljal kraljevič.

V Mnihovem so pri mestnih volitvah v 9 okrajih zmagali konservativni in le v enem liberalni kandidatje. Na Nemškem se je najbolj šopiril novošegni liberalizem, tam ga bo, kakor se kaže, tudi naj prej konec.

Turški sultan je zopet premenil svoje ministre. Veliki vezir Savfet paša je odstavljen in Keiredin paša postal je njegov naslednik; Uriani Zade Esad postal je šaik-ul-islam, Gazi Osman vojni minister, Said paša, poseben ljubljeneč sultanov, kterega je hotel Savfet paša spraviti iz Carigrada, minister prava, Kadri paša notranji minister, Savas paša minister javnih stavb, Djedvet paša pa kupčijski minister. Sultan vedno preminja svoje svetovalce, toda mož, ki bi umirajočo Turčijo zopet poklicali v življenje, ne bode našel.

Angleži so v Afganistanu zaseli mesto Djelalabad na severnem izhodu kiperske soteske. Šir Ali zbira svojo vojno pri glavnem mestu Kabulu. V Kurumski soteski pa general Roberts ne more naprej in pajvarske ožine do 2. t. m. po dvakratnem napadu ni mogel vzeti. Tretji angleški oddelek se od južne strani iz mesta Keta pomiče proti Kandaharu.

Izvirni dopisi.

Iz Horjula, 4. decembra. († Aleš Jerala.) „Draga je pred Gospodovimi očmi smrt njegovih svetnikov“ — te psalmove besede prihajajo na misel človeku, kateri je bolj

oznanovalec kot oster meč in kot méd sladka in prijetna, je prašanje, kako bo tisti to dosegel, če nêma ali če ni imel priložnosti se v govoru izuriti. Navadno tak tudi domačih virov nema in jih tudi ne pozna. On zajema le iz tujih virov, tuj duh se kaže tudi v njegovem govoru. Besede, izrazi in izreki se morajo s tujimi nadomestiti, ker domačih in umevnih ne vedo.

Tega nas pa Bog varuj trditi o vseh duhovnikih po slovenski Benečiji. Se nahajajo tudi tam, hvala Bogu, moške, ki dobivajo svojo duševno in narodno hrano kolikor mogoče iz sosedne slovenske zemlje. Pa ti so vsi le svojemu prizadevanju in samouku pripuščeni. Stori se tedaj vsaj nekoliko zoper polasčenje. Veliko več bi zamogli duhovniki tamošnji storiti tudi za dušni blagor njim izročeni čed, če bi se v mladosti že v maternem jeziku vadli. Zavod, v katerem se šolajo, pa ravno nasprotno dela, ker jim prepoveduje govoriti v vsakem drugem jeziku razun italjanskem in latinskem. Celó friulščina je tam postavno prepovedana. Razloge navedejo k temu se ve da različne, pa vendar po našem mnenju so vsi le leskovi.

na tanko poznal prečastitega fajmoštra Horjulskega, krog in krog zuanega le pod imenom „gospod oče“, in je slišal sedaj o njihovi smrti.

Bil je ranjki gospod rojen v Smedniku 14. julija 1792, za mašnika posvečen 22. septembra 1816, in je služil za kaplana v Gorjah, na Vačah, v Dolu, Kranju in v Teržiču, za župnika v Poljanah in od l. 1842 v Horjulu, kjer je l. 1868 slovesno obhajal svojo zlato in l. 1876 svojo demantno mašo, poslavljen o tej priliki tudi od svetlega cesarja z zlatim križem s krono za zasluge, od Boga pa sedaj 4. t. m. s krono večnega življenja — tako vsaj trdno upamo.

Bil je ranjki rojen v tistem letu, v katerem so bili nepozabljivi sveti Oče Pij IX., podoben jim v več ozirih, posebej po boleznih v nogah, in je tudi umri že v Pijevem letu. Najstarejši duhoven v službi, stanovitven do konca. Slovesno sv. mašo je imel zadnjikrat z azistencijo na roženkransko nedeljo, pridigoval poslednjo nedeljo po binkoštih zadnjikrat o poslednji sodbi, maševal s podporo prvo adventno nedeljo, spovedan prejel v ponedeljek zjutraj klečé sveto popotnico, in v vsem padel pravi junak na bojišču duhovskem. Iz prijateljskega pisma bodi nam dovoljeno o poslednjih trenutkih in djanjih ljubljenečega gosp. očeta povedati, kar bode gotovo veselilo premnoge njihove znanke in častitelje. Pismo se glasi:

„Česar smo se bali, se je zgodilo: gospoda očeta ni več med nami. Danes 4. t. m. opolu dne po angeljevem zvonjenji, tedaj v god sv. Barbare, pomočnice umirajočih, so izdihnili svojo blago dušo. Zjutraj v ponedeljek še toliko trdni, da so mogli brez tuje pomoči iz postelje se vzdigniti in klečé sv. popotnico prejeti, so zvečer tolikanj oslabeledi, da je kazalo, jim podeliti zakrament sv. poslednjega olja. Bali smo se, da nam bodo ugasnili, toraj so jih duhovnjani, ki so bili navzoči, prosili, da bi jih še blagoslovili; na to so z razpetimi rokami vsem domačim in ptujim podelilo sv. blagoslov.

Po noči jim je zopet nekoliko odleglo, da so zjutraj še vstali, pri mizi sedé zajuterkovali, tudi še opoludne z nami v družinski sobi obedovali, ter bili viditi prav pri volji, in dobrega spomina. Čez dan so večji del pri svoji mizici sedeli, ter opravljali officijum za prihodnji god sv. Barbare. Po noči so še začeli nekoliko moliti, in danes zjutraj so v blodenji opravljali sv. mašo, namreč molitve, ki jih molimo pri

Duhovnikom gre zahvala, da so do l. 1866 po vsih krajih otroke podučevali ne samo v kerščanskem nauku, ampak tudi v branju in so jim preskrbovali molitvenih knjig iz Slovenskega — a sedaj je šola duhovnom odvzeta in postavljeni so prav na gostém učitelji in učiteljice, ki imajo namen otroke laški učiti brati in pisati. Se ve da do sedaj je vspeh v tem obziru bil le majhen. Da zamorejo otroci v cerkvi molitvene knjige rabiti, jih morajo, če zna kdo, v hiši doma učiti, šola jim je peto kolo.

Vidimó, kako je stanje narodno in duševno med Slovenci na Beneškem. Preti jim gotov pogin, če se stvari drugače ne zasuknejo, pa vendar smemo upati kljub vsem viharjem, da ne bo tako; ker so se ohranili vsaj deloma skozi 14 sto let, če ravno so živeli vselej pod tujimi vladami, upamo, da se bo vresničilo, kar pravi rodoljub iz Beneškega:

Ne misli tak' hčerka slovenska,
Ne obupaj na lastni prihod;
Naj pride še sila peklenška,
Ne vniči slovenski zarod.

X—Y.

sv. maši. Vidili smo jih večkrat se prekrizati, in slišali njih zdihtlejš: „oh da je toliko nestanovitnosti med nami! Podelil se jim je sv. apostolski blagoslov za zadnjo uro, pri katerem so še sami odgovarjali. Glas jim je čedalje bolj pešal, da je bilo težko razumeti, kaj govorijo, ali iz poslednjih besedi: „fiat misericordia tua, Domine, super nos, quemadmodum speravimus in Te. In Te Domine, speravi; non confundar in aeternum“, ki so jih bolj razumljivo govorili, smo sklepali, da so molili „Te Deum“; pač lep sklep tako lepega življenja!

Kakor pa večerno solnce, preden zatone, še enkrat lepo zažari, tako se jim je zavednost zopet popolnoma povrnila, in ohranili so jo do zadnjega. Z močnim glasom so ob 10. uri molili tako-le: „Zahvalim Te, Oče nebeški, za vse dobrote, ktere si mi podelil; posebno pa za dobroto odrešenja, da zamoremo po zasluženju Tvojega Sina pričakovati odpušenja grehov in večnega veselja v nebesih. Oh, da smo Bogu tako malo hvaležni za njegove dobrote; premajhna je naša ljubezen do Boga Očeta, ki nas je vstvaril, premajhna do Boga Sina, ki nas je odrešil, premajhna do Boga sv. Duha, ki nas je posvetil; premajhna je naša ljubezen do bližnjega, premalo je ljubezni — jaz rečem prave ljubezni do samega sebe. Premajhna je naša potrpežljivost v križih in težavah, premalo je izročena v božjo sv. voljo. Kamorkoli človek pogleda, povsod najde le pomanjkljivost; kako bi toraj mogel še miren biti in se tolažiti?“ Po odgovoru našem: „Z božjo neskončno milostjo, ki je večja, kakor vse pomanjkljivosti, in z Jezusovim neskončnim zasluženjem“, so bili popolnoma mirni. Ob poli dvanajstih so si dali na posteljo prinesiti brevir in proprium SS., da bi opravili še duhovne ure v čast sv. Barbare; pa niso mogli, ker se jim je pred očmi temnilo. Ko je zvonilo poldne, so z nami razločno molili angeljevo česenje. Potem so prosili, da smo jim palico dali v roko; hotli so vstati in iti v družinsko sobo k obedu, ali da so se le vzdignili, so omahnili nazaj na posteljo, ter svojo lépo dušo izročili svojemu Stvarniku.

Tako je zgubila duhovnja Horjulska najljubšega očeta, škofija ljubljanska najstanovitnejšega delavca v vinogradu Gospodovem. Cerkev vojskovalna na zemlji ima enega vojščaka manj; nebesa pa — tega smo si svesti — imajo enega svetnika več. Ko je veliki zvon okolici Horjulski britko zgubo naznanil, si pač nikdo ne more misliti, kako britko je njegov glas segel v srca vseh duhovnjakov. Ljudstvo vé, kaj je zgubilo; toraj plaka po svojem duhovnem očetu, da bi otroci pri smrti najboljšega očeta ne mogli tuje žalovati. Zgubo to bo znal le tisti ceniti, kdor vé, kaj so v Horjulu gosp. oče bili. Bili so tako na svojem mestu, da si Horjula še brez gospoda očeta misliti ne moremo. Edino, kar nas tolaži, je to, da smo pridobili pri Bogu v nebesih novega priprošnjika. — Pogreba se je vdeležilo 15 duhovnov in obilnega ljudstva; sedmina bode prihodnji četrtek.

Z Dunaja, 4. decembra. (Preganja nje socialistov.) Na Nemškem se že preganjanje socialistov tako daleč, da še socialistične državne poslance iz Berlina odganjajo. Celó poslanec Berlina samega ne sme v Berlinu stanovati. Kaj tacega še ni bilo. Socialisti so kraljem zares nevarni postali, in če oni rabijo morilno orožje, se ne smemo čuditi če se kraljeva oblast brani z ostrimi sredstvi. Vendar se nam vriva vprašanje: „Ali se bo s tem kaj doseglo?“ Teško. Z mečem se borimo proti meču, nasproti ideji pa zamore le druga ideja kaj zmagati. Socializem se je na-

redil s potlačenjem krščanske ideje, najbolje sredstvo proti socializmu je novo oživiljenje krščanskega duha. Revščina in brezpravje, goljufija in samopašnost, oduševstvo in brezsrčnost do revnih je prišlo po brezverstvu na svet, in kako se hoče na drug način odstraniti, nego s krščanstvom? Zdravnik preišče vzroke bolezni, in ko jih je spoznal, skuša jih odpraviti, ter popolnoma zamašiti prepičan, da z vzroki prežene tudi hude posledice. Tako je treba tudi tukaj ravnati. S preganjanjem bodo delavce le v obup spravili, in konec bo krvava prekucija. Pridobiti pa se dajo le z lepa, to je, da se odpravijo vse krivice, ki jih tlačijo. Preveč jih je, da bi se mogli zatreti in iz sveta spraviti. Mučeništvo le nove somišljenice privabi.

Oni nemškutarji v naši deželi pa, ki Nemčije niso nikdar mogli prehvaliti, naj zdaj pogledajo v tisto Nemčijo, kako se tam živi, in kaka svoboda tam cvete. Morda se na tistem zdaj sami vesele, da niso v Nemčiji. Kedar čenčajo od ruske knute, naj se vselej spominjajo tudi nemške knute v Berlinu!

Domache novice.

V Ljubljani 7. decembra.

(Vabilo) k slovesnej besedi na spomin Franca Preširna v narodnej čitalnici ljubljanskej v nedeljo dne 8. decembra 1878. Program: 1. Dr. Benjamin Ipavec: „Na Preširnovem domu“, slavnostna kantata za moški zbor, s tenor in bariton samospevom, ter čveterospevom; samospeva pojeta gospoda Medea in Trdina. — 2. Keller Béla; Ouverture, igrate na glasoviru čveteroročno gospa Jeločnik-Koglova in gospica Tratnikova. — 3. Vogl: „Naše reke naše gore“, poje moški zbor. — 4. France Preširen: „Neiztroheno srce“, deklamacija. — 5. Hausner: „Potomcem“ moški zbor (nov), s spremljevanjem na glasoviru; zbor spremlja gospica Tratnikova. — 6. „Igralka“, veseloigra v jednom dejanji, prevél Viktor Eržén. Osebe: Françoise Dumesnil, igralka in kuma Luizina — gospa Jeločnik-Koglova; Luiza — gospica „*“; Dupuis, sodnijski pisar v mestu Caudebec — g. Kajzelj; Alfred, njegov sin — g. Jeločnik. — Začetek ob 7. uri zvečer. K tej besedi uljudno vabi častite društvenike Čitalnični odbor.

(Na gimnaziji ljubljanski) so vsledi ministrske privolitve ta teden razdelili IV. šolo v dva razreda, da so paralele sedaj v vseh štirih na spodnji gimnaziji. Bilo jih je doslej 77 učencev v eni t. j. četrti šoli, koga je to, pravijo starejši; nekdanj nas je bilo še več na pr. po 80, po 100 v enem klasu. Le-ti ne pomislijo, da nekdanj zunaj latinščine niso nalog spisovali v nobenem nauku, da je sedaj veliko več predmetov, šolskih ur, da je tvarina obširniša. Nekdanj so imeli le po dve uri dopoldne šole, vsak četrtek prost, počitnic dokaj celó med letom. Sedaj je vse drugače, in toraj veleva postava, naj jih navadno v slehernem razredu ne biva nad petdeset. — Iz Dalmacije je prišel nazaj že g. prof. Adamek, g. Zeche ima dospeti v kratkem; pomagajo začasno pa gg. učitelji Schmirer, Dobrin in Gstirner.

(Razpisane so sledeče ustanove za dijake): Tomaž Čbrön 40 gl. 80 kr., Janez Dimitz 50 gl. 20 kr., Jožef Duller 94 gl. 50 kr., Maks Gerbec 92 gl. 64 kr., Gašper Glavatič 36 gl. 75 kr., Franc Janežič 114 gl. 10 kr., Anton Jelovšek pl. Fihtenau 311 gl. 18 kr., Luka Jelovšek 47 gl. 38 kr., Matija Kodela 54 gl. 60 kr., Andrej Krön 74 gl. 52 kr., Jožef Peharc 99 gl. 32 kr., Janez Prešern 139 gl. 92 kr., Kristof Plankelj 27 gl. 94 kr., Anton Raab 200 gl. 4 kr., Lorenc Račk

79 gl. 16 kr., Andrej Žurbi 27 gl. 70 kr., Jurij Zupan 44 gl. 56 kr., Janez Jošt Webei 70 gl., 26 kr., Fri drik Weittenhiller 41 gl., 98kr.

(Novinci 7. in 19. lovskega batalijona) so v četrtek odšli v Hercegovino. Ravno istega dne so došli v Ljubljano novinci 33. lovskega in cesarsko-lovskega batalijona kakor tudi 44. in 69. pešpolka, ter so tudi odrinili v Bosno in Hercegovino.

(Valvazorjeve kronike) prišel je te dni na svitlo že 46., to je, VII. knjige 2. snopič, ki opisuje zgodovino dežele kranjske o razširjevanju Lutrove krive vere.

(Tonzuvo in 4 manjše bogoslove) so mil. knez in škof 5. t. m. podelili 8 bogoslovcem 1. leta.

(Someščani!) V nekoliko dneh se zopet verne iz Hercegovine 8—900 rezervistov domačega bar. Kuhn-ovega polka in lovskih batalijonov. — Gotovo vsakdo želi, da se zdaj vračajoči naši junaki enako slovesno sprejmejo in pogostijo kot prvi. Da bo to mogoče, Vas vljudno naprosimo v ta namen podpisati, kar pred moč doneskov, ktere prijazno sprejemajo: ekspedit za časnike v J. Blaznikovi tiskarni na Bregu, — prodajalnica F. Ks. Souvan na velkem tergu, — prodajalnica J. Fabiana pred šolami in gospoda Fr. Doberlet-a v franciskanskih ulicah.

Odbor meščanov za sprejem.

Razne reči.

— Rosza Šandor. Nedavno smo poročali o smrti tega silovitega tolovaja, znanega pod imenom viteza naroda madjarskega. Skoraj da ni nobene madjarske hiše, v kterej bi ne imeli slike njegove; tako tudi nobenega pravega madjarskega pastirja ni, kateri ne prepeva junaških pesmi o „lepem“ Šandoru, kakor ga Madjari imenujejo. „Szegeny legenyek“, drugi naslov kralja razbojnikov, kar, toliko pravi, kakor „sirota dečko“, prišel je prvokrat v ječo l. 1836. Sedeč s svojo Katinko, katero je bil na krvavi način vzal njenemu možu, veselo pri čaši vina v krčmi, bil je prijet in zaprt. Obsojen v ječo na vse žive dni, bil je tako rekoč na junaški način od svoje Katinke rešen, in oproščen tamnice poprijel se je zopet svojega rokodelstva. Jako velika svota je bila za njegovo glavo obljubljena tistemu, kateri bi ga izdal ali vjel, kar se je tudi zgodilo. Ob času madjarske revolucije pa osvobodil ga je Kossuth ter prejel največi razbojnik, postal je največi madjarski patriot, zbere si četo svojih svobodnjakov in se bojuje slepo in hrabro. Po vojski loti se zopet svojega razbojniškega dela. In sreča mu je šla na roke, da ga niso mogli ujeti do leta 1856, ker so ljudje ž njim držali. Vendar njegov stric Kiss se je dal podkupiti in je izdal lepega Šandora. Ko mu je postregel z dobrim vinom, povabi ga na počinek v turšico, tú ga obkolijo vojaki, a Šandor takoj zapazi izdajo, razbije svojemu stricu glavo in se mirno vdá vojakom. Sedaj ga obsodijo na vislice, pa smrtna kazen bila mu je potem spremenjena v dosmrtno ječo. Osem let ostal je v ječi, ko je bil zopet o nekej priložnosti občne amnestije oproščen. Povrnil se je domov, in ker ni mogel ostati dolgo brez posla, poprime se zopet starega rokodelstva. L. 1868 oropa s svojimi drugimi vojaški vlak. Ogerska vlada, da naredi konec razbojništvu, katero je posebno v Alföldu pod patronatom lepega Šandora cvelo, pošlje grofa Gedeona Radaya z močno četo proti tim junakom. A Rosza je bilo težko vjeti. Vsaka, hiša, vsaka vas in vsaka puščava je bila njegovo skrivališče. Na

zadnje ga vendar privabijo v okolico Szegedina in vlové. Pravda se začne in vsaki se še spominja, kakšen škandal je na dan spravila, Rosza Šandor, videč da so mu dnevi odšteti, odkrije vse svoje skrivnosti; pride tedaj na dan, da so njegovi sokrivci mestni glavar, dva velika sodnika, štirji odvetniki in 46 policistov. Pravda se je vršila l. 1872 u Szegedinu in je še vsakemu dobro znana. Šandora obsodi sodnija na dosmrtno ječo — ktere ga je te dni smrt osvobodila. Rosza Šandor je bil visok, močan človek. On se razločuje od drugih glasovitih razbojnikov s tim, ker je tako rekoč od starišev podedoval veliko nagnenje do razbojništva, ker je bil oče njegov tudi lupež. Bil je proti gospodi krvoločan, proti kmetom miren, kolikor je potreboval njihove pomoči. Proti ženam je bil posebno milostljiv, samo ker ni nikdar mislil na §. 125 k. z. Vendar sega Madjari, t. j. kmetje ponosno spominjajo in pesmi o njem prepevajo. Še več, niti dramatici niso pozabili nanj kakor tudi fotografi ne. S svojo Katinko imel je dva sina, ktera sta se tudi poprijela očetovega rokodelstva; a sreča ju ni spremljevala, da bi se bilas slavo ovenčala, kajti samokresne kroglje so jima preveč hitro izbile luč iz glave.

Cf. „Obzor.“—Iski.

— Zabavnika „Deutscher Hausschatz“ prišel je te dni na svito 3. snopič, ki obsega: Die Fugger und ihre Zeit. — Bäuerleins Traum. — Der berühmte Exorcist Johann Joseph Gassner. — Drückende Fesseln. Katholische Lebensbilder. Felix Dupanloup, Bischof von Orleans. — Glockengeläute aus tiefem Thal. — Ueber Hamorrhoiden. — Der Dom zu Limburg an der Lahn. — Cardinal Paul Cullen, Erzbischof von Dublin und Primas von Irland. — Die Berliner Ausstellung der zu Olympia ausgegrabenen Alterthümer, — Weihnachts-Abend. — Das Mercator-Denkmal in Duisburg. — Allerlei. — Podobe pa so: Bäuerlein's Traum. — Einheimische Drosselarten. — Felsenwohnungen in Craufthal im Elsass. — Heimkehrendes Holzfuhrwerk im bayrischen Hochland. — Felix Dupanloup, Bischof von Orleans. Nach einer authentischen Photographie. — Der Dom zu Limburg an der Lahn. Ein altes Miniaturgemälde. — Cardinal Paul Cullen, Erzbischof von Dublin und Primas von Irland. — Zur heiligen Weihnacht! — Ernst August, Herzog von Cumberland, und seine Verlobte, Princessin Thyra von Dänemark. — Die Verlobung. — Vsako leto izide 18 snopičev, t. j. vsake 3 tedne eden z mnogimi podobami ter se zna naročiti ali naravnost po pošti, ali pa v knjigarnah; v Ljubljani sprejema naročnino knjigarna O Klerrove vdove pred škofižo h. št. 6. Cena vsakemu snopiču je 24 kr.

— Bismark o svojih prijateljih in značih. Dr. Moric Busch, ki je Bismarka v francoskej vojni spremljeval, oglasil je v svojem ravno izdanem dnevniku zanimive drobnosti o državnem kancelarju. Knjiga izdana vzbudila je gotovo Bismarku mnogo neprijateljev. Samo o Moltku in Lothar Buscheru ima Bismark pošten razsodek. Vsi drugi počesčeni so z raznimi priimki. Aleks. Humboldta imenuje blebetavega petolizca pri dvoru, baron Prokeš-Osten mu je vzhodnji šaljivec, ki zna dobro lagati, Napoleon III. neveden omebkužen glupec, Julij Favre komedijant; Thiers — v Bismarkovi očeh — ni diplomat, marveč političen arki še za konjskega trgovca ne pristuje. Granville (poslanec angleški) mu je lec, Goltz poslanec pruski v Parizu, lovanja vreden zblaznelec, Arnim -

šalec i. t. d. — Tudi o členovih cesarske rodovine govori se smešno, n. pr. da so bili dolžega upora Pariškega krivi predpasniki itd. Kakor slišimo, toži baje rodovina grofa Goltza izdajatelja Dr. Buscha, resp. Bismarka, ki se ima za svoje izreke zagovarjati, — dostavlja „Hlas.“

Nasvët.

Nazaret 20. novembra 1878.
(Dalje.)

Recimo pa, da res kdo bere cerkvenega očeta brez kakega slovarja, da razume vsako besedo, ali bo mogel reči, seveda z dokonito gotovostjo, da je res razumel pomen govorenja zlasti ker u spisih vsacega crk. očeta veje poseben duh, se nahaja posebna pisava, posebni izrazi, sploh nekaj posebnega? Kdor more to, blagor mu; naj bere u izvirnem jeziku. Zarad tega pa vendar nima nobene pravice, da bi drugi, ktereh je velikansko število ki niso bili u tako ugodnih okoličinah, crk. pisatelja u prestavi brati ne smeli. Potem je pomisliti, da taka dela se ne dobivajo u vsakej knjižici; in ako se dobivajo, da jih pa ni lahko na posodo dobiti, da ne omenimo drugih neprilik. Dalje ni vse, popolnoma vse, za naše čase rabno, zato ne, ker niso več tisti uzroki in tiste okolnosti. Pa je tudi marsikaj pomankljivega, nedostatnega, ker dandanes, kakor nam pravijo, so vse vede dospete na vrhunec dovršenosti, česar pa ni treba verjeti. Treba bo tedaj odberati in le to odbrati, kar je najbolj potrebno in kar je najbolje, kajti gradivo cerkvene slovesnosti je neizmerno obsežno.

Da se cerkveni pisatelji in zlasti ss. cerkv. očetje iz tujega jezika u domačega prevedo, to potrebo so živo čutili tudi nemci. Že leta 1831—1854 izhajali so u Kemptenu „sämmtliche werke der kirchenväter, aus dem urtexte ins deutsche übersetzt“ a izdaneh je bilo samo 7 c. o. s. Irenej, Ciprijan, Hilarij, Atanasij, Basilij, Efrem pa Gregor iz Nise, u 39. svezkah od Turtulijana, Ambrozija, Aug. Hierom. Greg. Vel. Orig. Hrisostoma itd. pa nič ne, toda stvar se jim je nekam zvrnila, ker so kar od kraja začeli, ne glede na primernost tvarine. Leta 1869 so se pa dela na novo poprijeli in z redko previdnostjo so ustanovili izdavo „Bibliothek d. „Kirchenväter“; „Auswahl der vorzüglichsten patristischen Werke in deutscher Uebersetzung.“ To delo, izvrstno urejevano, na vse strani razumno vódeno, je prelepi uspeh imelo in ga še ima. Priporočali so to vse hvale vredno podjetje vsi nemški škofje in ordinarijati z najtoplejemi in najbolj prisrčnimi besedami, priporočali so je tudi avstro-ogrski crkveni prvaki in vsi bolj odlični kat. časniki in še celo luteranski. Najlepše priporočilo za tako podjetje je pa gotovo hvala apost. stola in res, tudi r. slavni papež Pij IX so podjetnika s dopisom 3. jun. 1874 počastili, u kterem med drugim pravijo: ... Nos quoque libenter zelum tuum merita laude prosequimur teque ut alacriter pergas in bonis inceptis etiam atque etiam hortamur, ... Hoc studium utem eo magis aetate nostra peculiari laude honestandum est. Tolika hvala, takemu podjetju z najvišjega mesta dajana, je pač dovoljna, da slov. duhovniki, ki so za druge že toliko storili, naposled ná-se ne pozabijo.

Na nemceh si jemljimo uzgled, kako da nimmo. Ni nam treba, da dosti premišljujemo. Ni in drugi narodi so nam pot pokazali, in jo utrli in udelali in torej jako mnogo. Znano je pa vsakemu, da nemški pre- tako natanki, tedaj nam bodo u po-

jasnilo prav dobro služili. Za jezikoslovstvo so si oni nabrali največi zasluge, tako da u tej stroki oni slovó za prve med učenjaki, tedaj se smemo ná-nje popolnoma zanesti. Kaj pa da predstavljati nikako ne bi kazaló od črke do črke, prav suženski. To bi ne bila prava poprestava. Prestava naj bi bila kolikor mogoče natanka, tedaj po besedi, vendar tako slobodna, da popolnoma zadene pisateljevo misel in pa, kar je posebno važno, da je u slovenskem dubu in da je gladkotekoča. Na gladkoto pa oliko besedi sploh se pri nas malo pazi, jako malo. Naš jezik je precej trd in kdor mu ne ve ali zanemarija besedi lepo ubrano porazstavljati, temu bo postal hribovsko. Pri časnikih se dá tota stvar še nekaj spregledati, u knjigah je pa ta napaka neodpustljiva.

„Bogoslovno društvo“, ali kakor bi bilo krščeno, imelo bi izdajati tudi druge sem zadevne knjige, kakor letos „Nравoslovje“ od g. Koseca, ki mora vesel biti, če knjiga le beli dan zagleda, ki boče morda svoj čas in svoj trud zastonj žrtvoval, česar bi ne bilo treba, ko bi obstajalo kako društvo, ki bi mu krepko pomagalo. To društvo bi s časoma tudi izdajalo „cerkveni govornik“, ki bi prinašal vsakovrstno tvarino, zakaj če se more uzdrževati „Priatelj“, se bode gotovo tudi imenovani časnik, ali kar bi že bil. Še druge knjige, neposvetnega obsega, bi bile jako primerne, da bi je to društvo na dan spravljalo in zalagalo, sčočoma seveda. Naj se tega nobeden ne prestraši. Tukaj sem prišel na nervus nerum, brez kterega se nič ne opravi. Znano je, da če pisatelj za rokopis od bukvarja dobi še ne kakeh sto forintov, se to bukvarju že veliko zdi. Rokopisa nobeden ne sprejme, ako ni prepričan, da bope od njega trikrat ali pa štirkokrat in še večkrat toliko dobil in če se praša, kako se kaj prodaja, pa poreče: o slabo, slabo, schlechtes geschäft, toliko da sem dobil „to svoje“. Pisatelj premine, knjiga pa, zlasti če je dobra in ljudstvu priljubljena, doživi po njegovem preminutju po več natisov, ki vsi dokaj pomnože bukvarjev „bene“; in vendar pravi pregovor: d e l a v e c j e p l a č i l a v r e d e n. Je že prav, da ima tudi bukvar kaj od tega, ker od tega živi, ko bi le marsikak tako preširokosrčen ne bil. Ali bi ne prepustil vsak pisatelj svoj rokopis raje takemu društvu, vedoč, da ta korist bode služila u knjižveni napredek in pa, da bode ljudstvo knjige toliko ceneje dobivalo? Ali bi ne bilo dobro, ko bi pogostni natisi kake knjige po smrti pisateljevej koristili takemu društvu

za književne namene? Potem bo tudi vsak pisatelj gledal, da bo knjiga zares dobra, ne pa le na to, da jo na dan spravi. (Konec sledi.)

Eksekutivne dražbe.

9. decembra: 3. Draksler iz Št. Jurija, 2. Hanžič iz Podbrezja, oba v Kranji. 3. Hrvat iz Dol, in Hrvat iz Vodol v Mokronogu. 3. Freyer v Ljubljani. 2. Germovšek, 2. Beve iz Gradiš, oba v Litiji. 2. Pavlič v Radolici. 1. Brudič iz Dolnjevasi, Ostanek iz Rakeka, 1. Milave, 1. Martinčič in 1. Otoničar vsi iz Cirknice, 1. Mihevc z Martinevega hriba, vsi v Logatcu.

G. PICCOLI,

lekar v Ljubljani, na dunajski cesti „pri angelju“.

priporoča:

1. **Tr. Rh. Comp.** sploh imenovana

Franc-ova esenca,

izvrstno pomaga zoper vse notranje bolezni v želodcu, pri telesnih zaprtijah, hemoroidih itd. Ta tinktura se vsakej družini najgorkeje priporoča, ker je že veliko tisoč ljudem k zdravju pripomogla. Steklenica

s podukom o rabi vred velja 10.

2. **Dr. Mora-ovo** zdravilo zoper mrzlico pomaga pri tej bolezni neizmotljivo, steklenica velja 80 kr.

3. **Malinčni sok** (Himbeerabguss) iz domačih, gorskih malin, v steklenicah, ki držé 1 kilo — po 80 kr. — Temu, ki več kupi, še ceneje.

4. **Anaterinina ustna voda**, steklenica velja 60 kr., in zobni prah, škatlica po 40 kr.

5. **Prah** za pokončanje bolh, ščurkov in drugega mrčesa iz pravih dalmatinskih rož, paket po 10 kr.

6. **Homeopatična** apoteka, popolnem uredjena po prof. Haager-ju:

1 steklenica jagodič velja 10 kr.

1 steklenica tinkture velja 20 kr.

Vsako naročilo se natanko po naročilu pripravi v zahtevanaj stopni močno.

7. **Dorsch — ribje olje**, se rabi zoper škrofelje, škrofelnastrne kóstne bolezni, sušico, kašelj itd., steklenica velja 60 kr., z železodürom 1 gl.

Gospod G. Piccoli, lekarničar v Ljubljani.

Kašelj in teška sapa sta me hučo nadlegovala, zato sem po zdravnikovem nasvetu tri mesece zavžíval Vaše Dorschevo ribje olje z železodürom. — Že po zavžitju nekoliko steklenic sem čutil velike olajšanje, — zdaj pa se imam samo izvrstnej zdravilnej moči tega olja zabvaliti, da sem kašelj čisto odpravil, in svoje zdravje zopet zadobil. Zato morem to zdravilo očitno najgorkeje priporočiti.

V Ljubljani, dne 9. septembra 1878.

James Kilov, brnovski kaplan.

Pismena naročila z naslovom: **G. Piccoli**, lekarna v Ljubljani, se točno izvršujejo proti poštemu podvzetju. (9)

Žitne cene preteklega tedna.

Za tiste, kterim nova mera in vaga še ni gladka, pristavili smo, koliko bi reči veljale po stari meri. 1 hektoliter znaša 3²⁶/₁₀₀ mernikov.

Reči	V Ljubljani		V Novem-mestu		V Kranji		V Sodražici		V Mariboru		V Ptaju		V Ormužu		V Celovcu		V Zagrebu	
	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
Pšenice (hektoliter mernik)	6	50	6	50	7	48	9	45	6	50	5	40	5	80	9	46	8	90
Reži (hektoliter mernik)	4	72	4	55	4	55	—	—	4	90	4	10	4	50	5	86	7	—
Ječmena (hektoliter mernik)	4	8	4	23	4	22	4	90	4	50	4	20	5	40	6	72	5	20
Ajde (hektoliter mernik)	4	8	4	23	3	75	5	76	4	80	6	40	4	17	5	78	6	70
Prosa (hektoliter mernik)	4	26	4	23	4	22	5	84	4	60	4	60	7	80	4	46	8	60
Turšice (hektoliter mernik)	4	25	3	90	4	90	6	18	4	60	4	20	6	60	5	97	6	40
Ovsa (hektoliter mernik)	2	92	2	60	2	60	3	26	2	40	2	50	3	25	3	97	4	—